

VENDIM
Nr. 5, datë 29.1.2025

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj,	kryetare;
Marsida Xhaferllari,	anëtare;
Fiona Papajorgji,	anëtare;
Sandër Beci,	anëtar;
Ilir Toska,	anëtar;
Genti Ibrahim	anëtar;
Marjana Semini,	anëtare;
Sonila Bejtja,	anëtare,

me sekretare Belma Lleshi, në datën 29.1.2025, mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë të dokumenteve, çështjen nr. 14 (Sh) 2024 të Regjistrit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Shoqëria “DEA-Z” sh.p.k., përfaqësuar nga Zaim Korsi, me prokurë.

Zaim Korsi

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Viktor Ndoci, Ridvan Sokoli, Kujtim Sokoli, Agjencia Shtetërore e Kadastrës

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 2943, datë 10.4.2015, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 665, datë 29.3.2016, të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2023-4272, datë 25.10.2023, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); nenet 27, 31, 71, 71/a e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Sonila Bejtja, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuësve, të cilët kanë kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Viktor Ndoci, i cili ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, konstatoi se subjektet e tjera të interesuara, Ridvan Sokoli, Kujtim Sokoli dhe Agjencia Shtetërore e Kadastrës, nuk paraqitën prapësime, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Nga aktet e dosjes gjyqësore të administruar për nevoja të këtij gjykimi rezulton se ndërmjet kërkuësës, shoqërisë “DIAMAND”¹ sh.p.k. (*në vijim shoqëria “DEA-Z” sh.p.k.*), e përfaqësuar nga shtetasi Zaim Korsi, si administrator i vetëm i saj dhe shtetases Xh.T. është lidhur kontrata paraprake nr. 2239 rep. nr. 547 kol., datë 2.7.2001. Me anë të kësaj kontrate palët kanë rënë dakord që shtetasja Xh. T., në cilësinë e pronares së truallit, të vërë në dispozicion të palës tjetër, shoqërisë “DEA-Z” sh.p.k., një sipërfaqe trualli në pronësi të saj, të ndodhur në Rrugën e Elbasanit, Tiranë,

¹ Bazuar në të dhënat e ekstraktit historik të regjistrit tregtar të shoqërisë “DIAMAND” sh.p.k., nxjerrë nga Qendra Kombëtare e Biznesit, rezulton se ajo këtë emër e ka mbajtur deri në datën 10.11.2023, me të cilin është identifikuar si palë e paditur në procesin gjyqësor të kundërshtuar. Pas datës 10.11.2023, ajo është identifikuar me emrin shoqëria “DEA-Z” sh.p.k. Po ashtu, rezulton se deri në datën 2.11.2023, ajo ka pasur si ortak të vetëm dhe administrator shtetasin Zaim Korsi. Pas kësaj date si ortakë e vetme dhe administratore e saj figuron shtetasja E. M.

për ndërtimin nga shoqëria "DEA-Z" sh.p.k. të një objekti banimi shumëkatësh, kundrejt detyrimit të shoqërisë për t'i dhënë shtetasës Xh. T. si përfitim 22% të sipërfaqes ndërtimore.

2. Në vijim, ndërmjet shoqërisë "DEA-Z" sh.p.k., përfaqësuar nga Zaim Korsi dhe subjektit të interesuar, shtetasit Viktor Ndoci, këta të fundit në cilësitë e sipërmarrësve dhe investitorëve, dhe shtetasës Xh. T., në cilësinë e pronarës së truallit, të përfaqësuar nga djali i saj sipas prokurës nr. 2622 rep. dhe nr. 261 kol., datë 17.4.2000, është lidhur "Kontrata e sipërmarrjes paraprake" e datës 23.10.2003 (*kontrata e sipërmarrjes*). Bazuar në këtë kontratë sipërmarrjeje, shtetasja Xh. T. ka vënë në dispozicion të shoqërisë "DEA-Z" sh.p.k. sipërfaqen e truallit 736 m² për ndërtimin e një pallati banimi shumëkatësh. Sipas nenit 4 të kësaj kontrate, pronarja e truallit, shtetasja Xh. T., do të përfitonte 1000 m² sipërfaqe ndërtimore.

3. Për sa më lart, bazuar në kontratën e sipërmarrjes, subjekti i interesuar Viktor Ndoci dhe shtetasi Zaim Korsi, në cilësinë e investitorëve dhe shoqëria "DEA-Z" sh.p.k., në cilësinë e firmës ndërtuese, e përfaqësuar nga Zaim Korsi, kanë lidhur aktmarrëveshjen e datës 24.1.2004, sipas së cilës financimet për ndërtimin e pallatit do t'i realizonin së bashku në mënyrë të barabartë (50% me 50%) dhe përfitimin neto që do të realizohej nga ndërtimi do ta ndanin në mënyrë të barabartë. Sipas kësaj aktmarrëveshjeje, ndërtimin e pallatit do ta realizonte shoqëria "DEA-Z" sh.p.k. me kosto ndërtimi 250 euro për m². Ndërkohë, sipas aktkolaudimit tekniko-ekonomik të muajit tetor të vitit 2005, ndërtimi i objektit ka përfunduar në muajin shtator të vitit 2005. Po ashtu, sipas kontratës të datës 13.11.2005, rezulton se shoqëria "DEA-Z" sh.p.k. ka ndërtuar për llogari të shtetasit Viktor Ndoci një dyqan në katin përdhe, në pallatin e ndërtuar prej saj, me sipërfaqe 232 m², me vlerën 450,000 euro.

4. Në vitin 2012 shoqëria "DEA-Z" sh.p.k. e ka regjistruar objektin e ndërtuar në Zyrën e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme (ZRPP) Tiranë në emër të saj. Duke qenë se ndërmjet shoqërisë "DEA-Z" sh.p.k. dhe subjektit të interesuar Viktor Ndoci nuk është mundur të ndahet me mirëkuptim fitimi i realizuar nga ndërtimi i objektit, subjekti i interesuar, me pretendimin se nuk i janë dorëzuar të gjitha pjesët që i takonin sipas aktmarrëveshjes të datës 24.1.2004, i është drejtuar gjykatës me kërkesëpadinë me objekt: "Detyrimin e shoqërisë 'DEA-Z' sh.p.k. për ta njohur pronar atë të pasurive: njësi me sipërfaqe 212 m² dhe 72 m²; katër vendparkime; detyrimin e shoqërisë 'DEA-Z' sh.p.k. t'i shlyejë atij shumën 426,776.5 euro; detyrimin e ZRPP-së, Tiranë të bëjë çregjistrimin e këtyre pasurive në emër të shoqërisë 'DEA-Z' sh.p.k. dhe regjistrimin e tyre në emër të tij".

5. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 2943, datë 10.4.2015, ka vendosur pranimin e pjesës së kërkesëpadisë, duke detyruar palët e paditura, shoqërinë "DEA-Z" sh.p.k. dhe shtetasin Zaim Korsi (ortaku i vetëm i shoqërisë), të njohin paditësin (subjektin e interesuar) pronar të pasurisë së paluajtshme, njësi me sipërfaqe 212 m², të regjistruar në ZRPP në emër të shoqërisë "DEA-Z" sh.p.k. Në lidhje me kërkimin për çregjistrimin nga ZRPP-ja të pasurisë së paluajtshme të regjistruar në emër të palës së paditur (shoqërisë "DEA-Z" sh.p.k.) dhe regjistrimin e saj në emër të paditësit (subjektin të interesuar), gjykata ka vendosur pushimin e gjykimit të çështjes, ndërkohë që për pjesën tjetër të kërkesëpadisë ka vendosur rrëzimin.

6. Sipas gjykatës së shkallës së parë, bazuar në aktekspertimet e administruara në gjykim, fitimet e nxjerra nga ndërtimi i pallatit duhet të ndaheshin midis palëve ndërgjyqëse në raport me masën e financimit të kryer nga secila prej tyre, raport ky në masën 19% paditësi (subjektin e interesuar) dhe 81% pala e paditur (shoqëria "DEA-Z" sh.p.k.). Po sipas gjykatës së shkallës së parë, duke pasur parasysh aktmarrëveshjet midis palëve, përfshirë kontratën e datës 13.11.2005, me të cilën shoqëria "DEA-Z" sh.p.k. vërteton se ka ndërtuar për llogari të shtetasit Viktor Ndoci një dyqan në katin përdhe të pallatit me sipërfaqe ndërtimi 212 m² (*të reduktuar nga 232 m² në 212 m²*) me vlerën 450.000 euro, duke pasur parasysh edhe se për një pjesë punimesh gjatë ndërtimit të pallatit është angazhuar edhe shoqëria në pronësi të shtetasit Viktor Ndoci, si dhe faktin se një pjesë e të ardhurave nga shitja e ambienteve nuk janë arkëtuar akoma (375.000 euro), të cilat do të realizohen dhe përfitohen nga pala e paditur, paditësit duhet t'i njihet vetëm pronësia mbi dyqanin në katin përdhe të pallatit me sipërfaqe ndërtimi 212 m². Kundër vendimit të gjykatës së shkallës së parë kanë paraqitur ankim shoqëria "DEA-Z" sh.p.k. dhe subjekti i interesuar Viktor Ndoci.

7. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 665, datë 29.3.2016, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 2943, datë 10.4.2015, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me këtë ndryshim: “Detyrimin e shoqërisë “DEA-Z” sh.p.k. për të njohur pronar shtetasin Viktor Ndoci për pronën njësi me sipërfaqe 73 m² dhe katër vendparkimet e regjistruara në ZRPP në pronësi të shoqërisë “DEA-Z” sh.p.k., si edhe shlyerjen e shumës prej 304,610 eurosh dhe lëshimin e urdhrit të ekzekutimit të vendimit”.

8. Gjykata e apelit në vendimin e saj ka arsyetuar se gjykata e shkallës së parë nuk është bazuar në konkluzionet e grupit të ekspertëve, në të cilat është dhënë mendim ndryshe nga çfarë ka pranuar në vendim gjykata e shkallës së parë. Sipas gjykatës së apelit, në lidhje me fitimin që duhet të marrë secila palë, ajo niset nga përcaktimet që vetë palët kanë bërë në aktmarrëveshjen e datës 24.1.2004, të lidhur mes tyre, e cila në nenin 10 të saj parashikon se “financimi i punimeve të objektit nga data 1.1.2004 e në vazhdim, për pjesën që mbetet pa u mbuluar nga shitjet, do të financohet nga investitori Viktor Ndoci sipas situacioneve”. Kundër këtij vendimi ka paraqitur rekurs shoqëria “DEA-Z” sh.p.k., e përfaqësuar kërkuesi Zaim Korsi, në cilësinë e administratorit të saj, duke kërkuar prishjen e dy vendimeve të gjykatave më të ulëta dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në gjykatën e shkallës së parë, me tjetër trup gjykues.

9. Fillimisht, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 283, datë 17.6.2016, ka vendosur pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 665, datë 29.3.2016, të Gjykatës së Apelit Tiranë deri në përfundimin e shqyrtimit të kësaj çështjeje nga Gjykata e Lartë. Po ashtu, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 283/1, datë 11.12.2018, ka vendosur rrëzimin e kërkesës së shtetasit Viktor Ndoci për revokimin e pezullimit. Ndërsa, për sa i përket shqyrtimit të rekursit, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-4272, datë 25.10.2023, ka vendosur mospranimin e tij, për shkak se nuk përmbante asnjë prej rasteve të parashikuara në nenin 472 të Kodit të Procedurës Civile (KPC).

10. Në datën 30.4.2024, shoqëria “DEA-Z” sh.p.k., e përfaqësuar nga shtetasi Zaim Korsi, i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual, sipas objektit të tij, i cili, pasi është plotësuar sipas kërkesave të ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në datën 13.5.2024. Kolegji i Gjykatës në datën 11.7.2024, vendosi kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

11. **Kërkuesit**, në mënyrë të përmbledhur, kanë pretenduar se u është cenuar e drejta për proces të rregullt në drejtim të:

11.1 *Së drejtës së aksesit*, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk ka arsyetuar pretendimet e tyre për shkeljet procedurale të kryera nga gjykatat më të ulëta. Këto shkelje janë paraqitur në rekurs, shtesën e rekursit të datës 13.7.2021 dhe shpjegimet e datës 7.9.2023, ku janë parashtruar shkaqet ligjore që parashikohen nga neni 472 i KPC-së. Referuar këtyre shkaqeve të paraqitura në Gjykatën e Lartë, kjo e fundit duhet ta kishte shqyrtuar çështjen në seancë gjyqësore për të dëgjuar edhe palët. Ndryshe nga sa parashtron subjekti i interesuar, në aktet e depozituara në Gjykatën e Lartë kërkuesit nuk kanë paraqitur vetëm pretendime që kanë të bëjnë me analizën e provave, por edhe për kryerjen e shkeljeve të rënda procedurale. Gjykata e Lartë nuk ka analizuar pretendimet për shkelje procedurale, për mosrespektimin e vendimeve unifikuese dhe për shkeljet e ligjit.

11.2 *Parimit të barazisë së armëve*, pasi edhe pse nga kërkuesit është kërkuar që të thirreshin në gjykim personat e tretë që kishin blerë pasuritë e paluajtshme të kërkuara nga pala paditëse, gjykatat nuk e kanë pranuar këtë kërkesë, duke sjellë kështu dhe mosformimin e drejtë të ndërgjyqësisë, e cila, bazuar në nenin 467 të KPC-së, i bën vendimet gjyqësore të pavlefshme. Ndryshe nga sa parashtron subjekti i interesuar, kërkuesit cenohen drejtpërdrejt në të drejtat e tyre kushtetuese, si pasojë e një procesi jo të rregullt. Personat e tretë me të cilët shoqëria “DEA-Z” sh.p.k. ka kryer veprime mbi bazën e kontratave të sipërmarrjes, për pasuritë që gjykatat ia kanë dhënë subjektit të interesuar në kundërshtim me ligjin, kanë dhe do të ngrenë pretendime më pas ndaj shoqërisë.

11.3 *Së drejtës për t'u dëgjuar*, pasi gjykatat nuk kanë analizuar dhe vlerësuar pretendimet dhe provat shkresore të paraqitura nga kërkuesit, por i kanë anashkaluar ato. Kërkuesit, përveç ankimeve, kanë paraqitur edhe komente dhe shpjegime, por ato nuk janë shqyrtuar nga gjykatat. Ndryshe nga sa parashtrohet subjekti i interesuar, kërkuesit kanë ngritur pretendime se gjykatat e zakonshme nuk kanë respektuar të drejtën për t'u dëgjuar dhe të drejtën për t'u mbrojtur, duke mos analizuar pretendimet dhe provat e paraqitura nga palët.

11.4 *Standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor*, pasi gjykata e shkallës së parë në arsyetimin e saj pasqyron vlerat e llogaritura nga ekspertët me rezultate të ndryshme dhe u referohet vlerave të tyre pa analizuar se cilën prej tyre ka vlerësuar në marrjen e vendimit. Ajo gjykatë, edhe pse ka thirrur ekspertë të fushës për të bërë llogaritjet, nuk ka dhënë argumente logjike dhe të mjaftueshme për të mbështetur atë çfarë ka pranuar në pjesën urdhëruese të vendimit. Ndërsa gjykata e apelit nuk i ka analizuar pretendimet e paraqitura në ankim nga kërkuesit dhe nuk ka arsyetuar përse i gjen të pabazuara ato. Arsyetimi i saj është jologjik në arritjen e përfundimit për pranimin tërësisht të pretendimeve të paditësit. Pretendimi për mosarsyetim të vendimeve të gjykatave më të ulëta është ngritur edhe në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë, por nuk është riparuar nga kjo e fundit. Në këtë drejtim edhe në vendimin e Gjykatës së Lartë nuk janë pasqyruar dhe as analizuar shkaqet e paraqitura në shtesën e rekursit të datës 13.7.2021, të cilat tregonin shkelje të tjera nga gjykatat më të ulëta përveç atyre të paraqitura me rekursin fillestar. Pretendimet për shkeljet procedurale nga gjykatat më të ulëta janë paraqitur në Gjykatën e Lartë edhe me shpjegimet e datës 7.9.2023, para shqyrtimit të çështjes në dhomën e këshillimit.

11.5 *Parimit të barazisë përpara ligjit*, pasi gjykatat nuk kanë zbatuar vendimet unifikuese të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Ndryshe nga sa parashtrohet subjekti i interesuar, kërkuesit në rekurs e kanë ngritur pretendimin për cenimin e standardit të arsyetimit nga gjykatat më të ulëta. Paraqitja e shtesës së rekursit nuk ndalohet nga asnjë dispozitë ligjore në fuqi. Sipas jurisprudencës kushtetuese, Gjykata e Lartë kishte detyrimin të shqyrtonte shtesën e rekursit.

11.6 *Ligjshmërisë së marrjes së provave*, pasi edhe pse kërkuesit kanë paraqitur dokumentacion ligjor me fuqi të plotë provuese, ai nuk është vlerësuar nga gjykatat. Edhe pse provohet se paditësi ka dhënë një vlerë minimale të investimit, gjykatat ia kanë kaluar barrën e provës palës së paditur (kërkuesve) për të paraqitur dokumente shkresore për kontributin e saj. Aktet e shkruara me dorë nuk duhet të ishin administruar nga gjykatat si prova shkresore, pasi janë thjesht shënime dhe nuk përbëjnë akt shkresor sipas neneve 246 e vijues të KPC-së. As noterizimi nuk u jep atyre vlerën e provës, për shkak se nuk kanë elementet e nevojshme sipas nenit 259 të KPC-së. Ndryshe nga sa parashtrohet subjekti i interesuar, shënimet që u referohet ky i fundit janë baza ku është referuar gjykata e apelit.

12. Subjekti i interesuar, Viktor Ndoci, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar si vijon:

12.1 Pretendimi i kërkuesve për cenimin e *së drejtës së aksesit* është i pabazuar, pasi në rekursin e paraqitur nga kërkuesit nuk ka asnjë pretendim për shkelje procedurale që kanë ndikuar në dhënien e vendimit apo që vendimet bien ndesh me vendimet unifikuese. Po ashtu, lidhur me shtesën e rekursit, nuk parashikohet në asnjë dispozitë ligjore që të bëhet shtesë rekursi pesë vjet pasi është dhënë vendimi gjyqësor. Gjithsesi, edhe në shtesën e rekursit kërkuesit nuk rezultojnë të kenë paraqitur asnjë argument për shkelje procedurale që kanë ndikuar në dhënien e vendimit apo që vendimet bien ndesh me vendimet unifikuese të Gjykatës së Lartë. Kërkuesit kanë marrë përgjigje nga gjykatat për të gjitha pretendimet e tyre.

12.2 Edhe pretendimi i kërkuesve për cenimin e *parimit të barazisë së armëve* është i pabazuar, pasi nga kërkuesi Zaim Korsi nuk është paraqitur asnjë dokument bankar që të provojë se është paguar çmimi i njësisë me sipërfaqe 73 m² i pretenduar se është blerë nga persona të tretë. Gjithsesi, kërkuesit nuk legjitimohen për këtë pretendim, për shkak se ata nuk mund të paraqesin pretendime për të mbrojtur interesat e personave të tretë, të cilët nëse kanë pretendime për cenimin e të drejtave të tyre mund t'i drejtohen vetë rrugës gjyqësore.

12.3 I pabazuar është edhe pretendimi për cenimin e *së drejtës për t'u dëgjuar*, pasi kërkuesi Zaim Korsi e ka ushtruar këtë të drejtë gjatë gjykimit në gjykatën e shkallës së parë dhe gjykatën e apelit, duke luajtur një rol aktiv si përfaqësues i shoqërisë "DEA-Z" sh.p.k. dhe si individ, duke u bërë

pyetje të vazhdueshme ekspertëve, për të cilët paraqiste kundërshtime. Kjo e drejtë e tyre është realizuar edhe nëpërmjet mbrojtësve të tyre, si edhe me rekursin e paraqitur në Gjykatën e Lartë.

12.4 Po ashtu, i pabazuar është edhe pretendimi tjetër për cenimin e *standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor*, pasi pretendimet e tij për mosarsyetimin e vendimeve të gjykatës së shkallës së parë dhe gjykatës së apelit nuk i ka ngritur më parë në rekurs. Po ashtu, pretendimet e kërkuësve për këto vendime lidhen me vlerësimin e provave të marra nga gjykatat. Gjithsesi, rezulton se gjykata e shkallës së parë në vendimin e saj ka respektuar standardet e vendosura nga jurisprudenca kushtetuese, duke parashtruar rrethanat e çështjes, provat e paraqitura nga palët, si dhe arsyet dhe dispozitat ligjore ku ka mbështetur qëndrimin e saj, duke u dhënë përgjigje edhe pretendimeve të palëve. Ajo gjykatë e ka dhënë vendimin e saj duke u bazuar në provat e dosjes gjyqësore. Edhe vendimi i gjykatës së apelit ka respektuar kriteret e përcaktuara nga jurisprudenca kushtetuese për arsyetimin e vendimit gjyqësor, duke parashtruar shkaqet e ankimit dhe duke marrë në analizë pretendimet e palëve. Ajo gjykatë në vendimin e saj u është referuar provave të paraqitura nga palët, të cilat ndodhen në dosjen gjyqësore dhe kërkuësit nuk kanë sjellë asnjë argument se cila provat nuk janë marrë në shqyrtim prej saj. Pretendimet e kërkuësve për këto vendime lidhen me vlerësimin e provave të marra nga gjykatat. Edhe Gjykata e Lartë ka respektuar kriteret kushtetuese për arsyetimin e vendimit gjyqësor. Ajo gjykatë në vendimin e saj ka parashtruar të gjitha shkaqet e rekursit të paraqitura nga kërkuësit. Kërkuësit në rekurs nuk kanë paraqitur asnjë argument konkret se cilat kanë qenë shkeljet procedurale ose cilat janë vendimet unifikuese që nuk janë respektuar. Këto argumente kërkuësit nuk i kanë paraqitur as në ankimin kushtetues individual. Në rekurs ata kanë ngritur pretendime që kanë të bëjnë vetëm me vlerësimin e provave nga gjykatat më të ulëta. Gjykata e Lartë ka paraqitur me hollësi shkaqet e rekursit. Për sa i përket pretendimit për shtesën e rekursit, sipas nenit 476 të KPC-së, pala e paditur nuk ka të drejtë të paraqes rekurs tej përcaktimeve të kësaj dispozite.

12.5 Lidhur me pretendimin për *ligjshmërinë në marrjen e provave*, argumentet e kërkuësve kanë të bëjnë me vlerësimin e provave që kanë qenë objekt i shqyrtimit gjyqësor në gjykatat e zakonshme. Për këtë arsye, ato nuk hyjnë në juridiksionin e Gjykatës.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuësve

13. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71, të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret kumulative të nenit 71/a, të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

14. Në lidhje me legjitimitimin *ratione personae*, subjekti i interesuar ka prapësuar se kërkuësit nuk legjitimohen për pretendimin e tyre për cenimin e parimit të barazisë së armëve, për shkak se ata nuk mund të paraqesin pretendime për të mbrojtur interesat e personave të tretë që nuk janë palë në procesin e kundërshtuar.

15. Ndërkohë, në ankimin kushtetues individual kërkuësit, ndër të tjera, kanë pretenduar se është cenuar parimi i barazisë së armëve, pasi edhe pse nga ata është kërkuar që të thirreshin në gjykim personat e tretë që kishin blerë prej shoqërisë “DEA-Z” sh.p.k. pronat e paluajtshme të kërkuara nga pala paditëse, gjykatat nuk e kanë pranuar këtë kërkesë, duke sjellë kështu edhe mosformimin e drejtë të ndërgjyqësisë. Për këtë arsye, sipas tyre, bazuar në nenin 467 të KPC-së, vendimet gjyqësore objekt i ankimit kushtetues individual janë të pavlefshme.

16. Gjykata ka vlerësuar se sipas neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, kërkuësit janë subjekte të kushtëzuara dhe mund të paraqesin ankim

kushtetues individual vetëm për çështje që lidhen me interesat e tyre të drejtpërdrejta, duke provuar se janë cenuar në të drejtat e tyre kushtetuese, pra se janë viktime të një shkeljeje dhe se pasojat nga akti i kundërshtuar janë të drejtpërdrejta dhe reale për to (*shih vendimet nr. 6, datë 15.2.2024; nr. 64, datë 30.11.2023; nr. 44, datë 26.9.2023, të Gjykatës Kushtetuese*). Kjo do të thotë se kërkuessit duhet të provojnë legjitimitimin e tyre si në aspektin procedural, ashtu edhe në atë substancial (*shih vendimin nr. 65, datë 30.11.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Për sa më lart, në lidhje me pretendimin e kërkuessve për cenimin e parimit të barazisë së armëve, Gjykata çmon se ata nuk provojnë interesin e tyre të drejtpërdrejtë në drejtim të së drejtës së cenuar dhe interesit të ligjshëm vetjak, për sa kohë që përmes këtij pretendimi ata synojnë mbrojtjen e të drejtave të personave të tretë që nuk janë pjesë e këtij gjykimi kushtetues. Për këtë arsye, Gjykata çmon se kërkuessit nuk legjitimohen *ratione personae* për këtë pretendim dhe prapësimi i subjektit të interesuar është i bazuar.

18. Ndërsa për sa u përket pretendimeve të tjera të paraqitura në ankimin kushtetues individual, Gjykata konstaton se në procesin gjyqësor të kundërshtuar kanë qenë palë të paditura shoqëria “DEA-Z” sh.p.k. dhe shtetasi Zaim Korsi, në cilësinë e administratorit të kësaj shoqërie. Gjithashtu, Gjykata vëren se kërkuessi Zaim Korsi i është drejtuar asaj jo vetëm si palë në procesin të kundërshtuar, por edhe si përfaqësues me prokurë të përgjithshme i kërkuesses tjetër, shoqërisë “DEA-Z” sh.p.k. Për rrjedhojë, ata legjitimohen *ratione personae* për t’iu drejtuar Gjykatës për pretendimet e tjera, pasi lidhen me procesin gjyqësor ku kanë qenë palë dhe provojnë interesin e drejtpërdrejtë në këtë çështje.

19. Në lidhje me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, subjekti i interesuar ka parashtruar se pretendimin për mosarsyetimin e vendimeve gjyqësore të gjykatës së shkallës së parë dhe gjykatës së apelit, kërkuessit nuk e kanë ngritur në rekursin e paraqitur në Gjykatën e Lartë.

20. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se kriteri i shterimit të mjeteve që ajo shqyrton lidhet edhe me pretendimet e paraqitura nga individë në ankimin kushtetues individual. Sipas Gjykatës, individë të gjitha pretendimet që ngrenë në këtë Gjykatë duhet t’i ketë paraqitur më parë edhe në gjykatat e zakonshme, të paktën në substancë, duke respektuar kërkesat formale dhe afatet e parashikuara në ligjin procedural (*shih vendimet nr. 5, datë 9.2.2023; nr. 12, datë 9.3.2021; nr. 8, datë 19.3.2018, të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Për sa më lart, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “F”, të Kushtetutës, Gjykata vëren se kërkuessit i janë drejtuar asaj me ankim kushtetues individual pas përfundimit të procesit gjyqësor në të tria shkallët e gjyqësorit të zakonshëm dhe pasi kanë shteruar në formë e substancë mjetet e zakonshme të ankimit ndaj vendimeve të gjykatave më të ulëta.

22. Në rastin konkret, Gjykata konstaton se edhe pse kërkuessit, në lidhje me cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor nga gjykata e shkallës së parë dhe ajo e apelit, në ankimin kushtetues individual nuk kanë ngritur të njëjtat argumente që kanë ngritur në rekurs, referuar këtij të fundit, Gjykata konstaton se ata e kanë ngritur në substancë atë, përderisa kanë kundërshtuar mënyrën e zgjidhjes së çështjes nga gjykatat më të ulëta lidhur me pretendimet e ngritura për arsytimin e këtyre të fundit. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se ata nuk kanë mjet tjetër juridik në dispozicion për mbrojtjen e të drejtave të tyre kushtetuese përveç paraqitjes së ankimit kushtetues individual ndaj pretendimi i subjektit të interesuar në këtë drejtim nuk është i bazuar.

23. Kërkuessit legjitimohen edhe *ratione temporis*, në kuptim të përmbajtjes së nenit 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, pasi vendimi më i fundit në kohë i kundërshtuar, ai i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, mban datën 25.10.2023, i cili, sipas shkresës nr. 1170/1 prot., datë 5.3.2024, të asaj gjykate, është dorëzuar i arsyetuar në datën 16.1.2024, ndërsa kërkesa është paraqitur në këtë Gjykatë në datën 30.4.2024, pra brenda afatit 4-mujor.

24. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, subjekti i interesuar ka prapësuar se argumentet e kërkuessve për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor nga gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit, si edhe ato për ligjshmërinë e provave kanë të bëjnë me vlerësimin e provave që kanë qenë objekt i shqyrtimit gjyqësor në gjykatat e zakonshme, për rrjedhojë, si të tilla, ato nuk hyjnë në juridiksionin kushtetues.

25. Në rastin konkret, Gjykata konstaton se, në thelb, pretendimin për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor nga gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit, kërkuessit e kanë

lidhur me vlerat e paraqitura nga ekspertët që kanë marrë parasysh ato (gjykatat) në vlerësimin e tyre dhe se kur kanë vlerësuar kontributin e palëve i janë referuar shënimeve të të paditurit. Ndërsa, për cenimin e së drejtës për t'u dëgjuar ata kanë argumentuar se gjykatat nuk kanë analizuar dhe vlerësuar pretendimet dhe provat shkresore të paraqitura prej tyre, por i kanë anashkaluar ato. Gjithashtu, në ankimin kushtetues individual kërkesit kanë ngritur pretendime për ligjshmërinë e provave, duke argumentuar se aktet e shkruara me dorë nuk duhet të ishin administruar nga gjykatat si prova shkresore, pasi janë thjesht shënime dhe nuk përbëjnë akt shkresor sipas neneve 246 e vijues të KPC-së dhe se as noterizimi i tyre nuk u jep vlerën e provës, për shkak se nuk kanë elementet e nevojshme sipas nenit 259 të KPC-së. Sipas kërkesve, ata kanë paraqitur dokumentacion ligjor me fuqi të plotë provuese, që nuk është vlerësuar nga gjykatat dhe megjithëse provohet se paditësi ka dhënë një vlerë minimale, gjykatat ia kanë kaluar barrën e provës palës së paditur (kërkesve) që të paraqesë dokumente shkresore për kontributin e saj.

26. Në jurisprudencën e saj të vazhdueshme, Gjykata ka theksuar se vlerësimi i provave dhe problemet e interpretimit dhe zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përfshihen në juridiksionin kushtetues, nëse nuk shoqërohen me cenimin e të drejtave kushtetuese. Mënyra se si gjykatat e zakonshme kanë përcaktuar faktet dhe kanë interpretuar ligjin e zbatueshëm në zgjidhjen e mosmarrëveshjes në shqyrtim para tyre nuk përbën lëndë kushtetuese (*shih vendimet nr. 38, datë 2.12.2021; nr. 6, datë 16.2.2021; nr. 9, datë 26.3.2018, të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Në këtë kuptim, referuar argumenteve të paraqitura nga kërkesit në mbështetje të pretendimeve të tyre për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor nga gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit, së drejtës për t'u dëgjuar, si edhe ligjshmërisë së provave, Gjykata konstaton se ato, në thelb, kanë të bëjnë me çështje të vlerësimit dhe analizës së provave, si edhe interpretimit e zbatimit të ligjit. Si të tilla, ato nuk bëjnë pjesë në juridiksionin kushtetues. Nga ana tjetër, Gjykata vëren se në lidhje me këto pretendime, kërkesit nuk kanë arritur të provojnë se si vendimet/qëndrimet e atyre gjykatave kanë cenuar këto standarde/parime kushtetuese. Për rrjedhojë, Gjykata evidenton se këto pretendime të kërkesve nuk janë argumentuar nga pikëpamja kushtetuese dhe nuk mund të merren në shqyrtim prej saj.

28. Po kështu, Gjykata vëren se kërkesit kanë pretenduar edhe cenimin e *parimit të barazisë përpara ligjit*, duke argumentuar se gjykatat nuk kanë zbatuar vendimet unifikuese të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

29. Në vlerësimin e Gjykatës, sipas parimit kushtetues të barazisë përpara ligjit, të sanksionuar në nenin 18 të Kushtetutës dhe në vijim të jurisprudencës së kushtetuese, në ligj dhe përpara ligjit nuk do të thotë që të ketë zgjidhje të njëjlojta për individë ose kategori personash që janë në kushte objektivisht të ndryshme. Ky parim presupozon barazinë e individëve që janë në kushte të barabarta dhe vetëm në raste përjashtimore dhe për shkaqe të arsyeshme e objektive mund të përligjet trajtimi i ndryshëm i kategorive të caktuara që përfitojnë nga kjo e drejtë (*shih vendimet nr. 5, datë 13.2.2024; nr. 70, datë 27.12.2023; nr. 71, datë 27.11.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkesit nuk rezultojnë të kenë paraqitur asnjë vendim njëses të praktikës gjyqësore të cilin nuk e kanë zbatuar gjykatat në vlerësimin e çështjes së tyre, duke mos parashtruar asnjë shkak konkret për cenimin e këtij parimi nga ato gjykata. Në këtë kuptim, ky argument i tyre nuk përbën argument kushtetues për cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit. Nga ana tjetër, Gjykata rithekson qëndrimin e saj se, kur kërkesit kanë pretenduar cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit në lidhje me mënyrën se si gjykatat kanë vendosur në raste të ngjashme, vlerësimi kushtetues i mënyrës së zgjidhjes së çështjeve të ngjashme nga gjykatat e zakonshme bëhet rast pas rasti, duke iu referuar edhe rastit konkret. Fakti që gjykatat e zakonshme kanë vendosur ndryshe në një rast të ngjashëm, në vetvete nuk mund të justifikojë *a priori* pretendimet e individit, pasi mënyra e zgjidhjes së çështjes dhe e zbatimit të ligjit është e drejtë e çdo gjykate, për sa kohë çdo çështje konkrete është specifike dhe ka individualitetin e saj, harmonizuar edhe me rrethanat, faktorë, motive ose prova gjyqësore, të cilat nuk mund të jenë të njëjta (*shih vendimet nr. 47, datë 11.6.2024; nr. 19, datë 21.3.2024; nr. 17, datë 23.3.2023, të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, Gjykata konstaton se argumentet e kërkesve për pretendimin e cenimit të parimit të barazisë përpara ligjit nuk janë ngritur në nivel kushtetues dhe nuk mund të merren në shqyrtim prej saj.

31. Po ashtu, Gjykata vëren se në drejtim të së drejtës së aksesit kërkuessit kanë argumentuar se referuar pretendimeve të paraqitura në rekurs, në shtesën e rekursit dhe në shpjegimet e datës 7.9.2023, duke pasur parasysh edhe kompleksitetin e çështjes, Gjykata e Lartë duhet ta kishte shqyrtuar çështjen në seancë gjyqësore për të dëgjuar edhe palët.

32. Në lidhje me mospjesëmarrjen e palëve gjatë fazës së shqyrtimit të rekursit në dhomën e këshillimit, Gjykata ka vlerësuar se kjo nuk përbën proces të parregullt ligjor, pasi ky rregull i sanksionuar në dispozitat procedurale niset nga fakti se shqyrtimi i çështjes në dhomën e këshillimit është seleksionues dhe i kufizuar në raste nga ligji, kështu që s'ka të bëjë me shqyrtimin gjyqësor të çështjes (*shih vendimin nr. 65, datë 4.4.2002, të Gjykatës Kushtetuese*). Po ashtu, Gjykata ka vlerësuar se është kompetencë e Kolegjit në dhomën e këshillimit të analizojë dhe të vlerësojë nëse shkaqet e ngritura në rekurs janë në përputhje me kërkesat e ligjit dhe nëse krijon bindjen se ato objektivisht nuk ekzistojnë në dosjen gjyqësore, është në funksionin e tij të vendosë, në pajtim me kërkesat ligjore, mospranimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore. Nga pikëpamja kushtetuese, vetëm kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit gjyqësor, si dhe kur këto pretendime gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes, atëherë vendimi i Kolegjit për mospranimin e rekursit vë në dyshim të drejtën për proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 22, datë 6.6.2011; nr. 18, datë 18.5.2011; nr. 10, datë 2.4.2009, të Gjykatës Kushtetuese*).

33. Për sa më lart, në rastin konkret, Gjykata konstaton se Gjykata e Lartë ka vepruar në përputhje me parashikimet procedurale të nenit 480 të KPC-së, sipas të cilave mospranimi i rekursit vendoset në dhomën e këshillimit, pra pa praninë e palëve, kur janë rastet e parashikuara nga kjo dispozitë. Po ashtu, Gjykata eidenton se kërkuessit, edhe pse kanë barrën e provës në këtë drejtim, nuk kanë arritur të provojnë në aspektin kushtetues cenimin e së drejtës për proces të rregullt për shkak të shqyrtimit të rekursit në dhomën e këshillimit. Ndaj argumentet e tyre se Gjykata e Lartë duhet ta kishte shqyrtuar çështjen në seancë gjyqësore për të dëgjuar palët janë haptazi të pabazuara.

34. Për sa u përket pretendimeve të tjera të kërkuessve në drejtim të së drejtës për proces të rregullt, konkretisht ato për cenimin e së drejtës së aksesit dhe standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor nga Gjykata e Lartë, bazuar në natyrën dhe thelbin e tyre, Gjykata çmon t'i shqyrtojë në vijim në drejtim të së drejtës së aksesit të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e së drejtës së aksesit të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor

35. Kërkuessit kanë pretenduar se edhe pse në rekurs kanë ngritur pretendime për shkelje të procesit të rregullt nga gjykatat më të ulëta, Gjykata e Lartë nuk i ka riparuar ato. Sipas kërkuessve, Kolegji Civil nuk ka arsyetuar pretendimet për shkeljet procedurale të kryera nga gjykatat më të ulëta, të paraqitura në shtesën e rekursit të datës 13.7.2021, si dhe në shpjegimet e datës 7.9.2023, të cilat jo vetëm që nuk janë marrë në shqyrtim, por as nuk janë pasqyruar në vendim, në pjesën hyrëse ku parashtrohen shkaqet e rekursit. Në vlerësimin e kërkuessve ky qëndrim i Gjykatës së Lartë vjen në kundërshtim me jurisprudencën kushtetuese.

36. Subjekti i interesuar ka parashtruar se ky pretendim i kërkuessve është i pabazuar, pasi në rekursin e paraqitur prej tyre nuk ka asnjë pretendim për shkelje procedurale që kanë ndikuar në dhënien e vendimeve apo që vendimet bien ndesh me vendimet unifikuese. Po ashtu, sipas subjektit të interesuar, në asnjë dispozitë ligjore nuk parashikohet që të bëhet shtesë rekursi pesë vjet pasi është dhënë vendimi gjyqësor. Gjithsesi, subjekti i interesuar ka prapësuar duke argumentuar se edhe në shtesën e rekursit kërkuessit nuk rezulton të kenë paraqitur asnjë argument për shkelje procedurale që kanë ndikuar në dhënien e vendimit apo që vendimet bien ndesh me vendimet unifikuese të Gjykatës së Lartë dhe se ata kanë marrë përgjigje nga gjykatat për të gjitha pretendimet e tyre.

37. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se e drejta për të pasur akses në gjykatë i garanton individit të drejtën për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj, të arsyetuar, për pretendimet e ngritura (*shih vendimet nr. 11, datë 21.4.2022; nr.17, datë 24.3.2014, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjithashtu, Gjykata ka pohuar se kur në rekurs janë ngritur pretendime të natyrës kushtetuese, Gjykata e Lartë, bazuar në natyrën e gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, si dhe në parimin e subsidiaritetit që udhëheq raportet ndërmjet juridiksionit

kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, duhet të investohet në ekzaminimin e tyre dhe të mbajë një qëndrim të shprehur lidhur me to (*shih vendimet nr. 47, datë 11.6.2024; nr. 19, datë 7.7.2022; nr. 11, datë 16.4.2018, të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, në rastet kur pretendimet me natyrë kushtetuese të paraqitura në rekurs nuk gjejnë pasqyrim në vendimin e Gjykatës së Lartë dhe atyre nuk u jepet përgjigje, arsyetimi i vendimit të asaj gjykate nuk ka përmbushur një ndër funksionet e tij, konkretisht të drejtën e individit për t'u dëgjuar për të gjitha pretendimet e ngritura (*shih vendimet nr. 28, datë 11.4.2024; nr. 19, datë 7.7.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

38. Në këndvështrim të standardeve të mësipërme kushtetuese, në vijim, Gjykata do të vlerësojë nëse gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Lartë, kjo e fundit i ka marrë në shqyrtim pretendimet e ngritura prej kërkuesve në rekurs apo në shtesën e rekursit, nëse ato pretendime kanë natyrë kushtetuese, si edhe nëse ato janë vlerësuar prej saj në kuadër të garancive që ofron neni 42 i Kushtetutës për proces të rregullt ligjor. Në këtë kuptim, Gjykata do të analizojë nëse Gjykata e Lartë ka marrë në shqyrtim pretendimet e kërkuesve në këndvështrim të së drejtës së aksesit të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor.

39. Në rastin konkret, rezulton se Gjykata e Lartë është vënë në lëvizje mbi bazën e rekursit të paraqitur nga kërkuesit. Po ashtu, referuar akteve të paraqitura nga kërkuesit bashkëlidhur ankimit kushtetues individual, rezulton se ata kanë paraqitur në Gjykatën e Lartë edhe dy akte të tjera, njërin të titulluar “Shtesë rekursi” (fotokopje të noterizuar të tij), në të cilin është shënuar edhe vula e Gjykatës së Lartë, me numër protokolli 2461 dhe datë depozitimi 13.7.2021, si dhe aktin e titulluar “Shpjegime”, të depozituar në Gjykatën e Lartë në datën 7.9.2023, me numër protokolli 4412 (edhe kjo fotokopje e noterizuar). Ndërkohë, sipas akteve të dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të këtij gjykimi kushtetues, Gjykata vëren se në të gjendet i administruar vetëm akti i titulluar “Shpjegime”, i datës 7.9.2023, por nuk rezulton të jetë administruar akti i titulluar “Shtesë rekursi”, i datës 13.7.2021. Po ashtu, referuar përmbajtjes së këtyre akteve, Gjykata vëren se ato ndryshojnë vetëm në emërtimin e tyre, por argumentet e parashtruara në to janë të njëjta.

40. Në lidhje me përmbajtjen e tyre (shtesës së rekursit dhe shpjegimeve), Gjykata konstaton se kërkuesit kanë argumentuar se gjykata e apelit nuk ka pasur parasysh se objekti i mosmarrëveshjes ka qenë i paqartë; gjykatat gjatë shqyrtimit të çështjeve kanë detyrimin të vlerësojnë dhe të marrin parasysh të gjithë përmbajtjen e akteve procedurale; gjykatat nuk e kanë zgjidhur çështjen konform shkakut që ka referuar paditësi; gjykata e apelit është shprehur për pasuri të cilat nuk janë objekt i ndonjë marrëveshjeje midis palëve ndërgjyqëse dhe ka disponuar për pasuri të cilat janë në pronësi të personave të tretë, që nuk kanë qenë palë në gjykim; referimi që bën gjykata e apelit se ka akte të shkruara nga i padituri që njeh 50% të fitimit, është në shkelje të rëndë të dispozitave ligjore; këto akte nuk duhet të ishin administruar në gjykim si provë shkresore; noterizimi i shënimeve nuk u jep atyre vlerën e provës; gjykatat kanë anashkaluar analizën dhe vlerësimin e marrëdhënies kontraktore të krijuar, nëse është e tillë që konsiderohet nga ligji si kontratë kalimi pronësie; kontratat nuk janë përpiluar dhe nënshkruar përpara noterit; në kushtet kur nuk ekzistonte asnjë kontratë shitjeje e pasurive të paluajtshme, gjykatat ishin të detyruara të mos i konsideronin si kontrata për tjetërsim pasurie; paditësi nuk ka provuar me asnjë provë, siç e kërkon ligji, që gjykatat t'i njihnin pronësinë; kontrata e datës 13.11.2005, duke mos qenë me akt noterial, nuk mund të konsiderohet si veprim juridik i vlefshëm për tjetërsim pasurie; mosmarrëveshja duhej të ishte zgjidhur duke iu referuar aktmarrëveshjes të datës 25.1.2004; gjykata e apelit ka llogaritur një fitim fiktiv, duke shmangur kontratat e porosisë dhe kontratat përfundimtare të shitjes.

41. Në rastin konkret, referuar vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, Gjykata konstaton se në pjesën hyrëse të tij, ku parashtrohen pretendimet e rekursuesve, ai kolegj ka pasqyruar, ndër të tjera, edhe pretendimin e kërkuesve që lidhet me pronësinë e dyqanit prej 73 m², sipas të cilëve ajo u ka kaluar personave të tretë, po ashtu edhe pretendimin tjetër të tyre se gjykata e apelit në arsyetimin e saj është mbështetur në tregues fiktivë, dy pretendime këto të parashtruara edhe në aktet e sipërpërmendura (shtesa e rekursit dhe shpjegimet). Për sa i përket vlerësimit të shkaqeve të rekursit, sipas Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, ato nuk bëjnë pjesë në rastet e parashikuara në nenin 472 të KPC-së. Sipas Kolegjit Civil, gjykata e apelit ka respektuar ligjin material, duke e interpretuar dhe zbatuar drejt atë, ka arsyetuar në mënyrë ezauruese shkakun e vendimmarrjes dhe nuk rezulton të ketë zbatim të gabuar të ligjit procedural. Në vlerësimin e Kolegjit Civil

vendimarrja e gjykatës së apelit nuk bie ndesh me ndonjë vendim unifikues të Gjykatës së Lartë dhe pjesa e pretendimeve në rekurs që ngre çështje të vlerësimit të provave del jashtë juridiksionit rishikues dhe ekskluzivisht ligjor të asaj gjykate (*shih paragrafët 30–31, të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë*).

42. Për sa më lart, Gjykata konstaton se vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë është arsyetuar në mënyrë të kufizuar, duke u formuluar në mënyrë standarde. Një arsyetim i tillë është pranuar nga jurisprudenca kushtetuese si në përputhje me standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor, për sa kohë që në pjesën hyrëse pasqyrohen shkaqet e ngritura në rekurs. Po ashtu, Gjykata rithekson se ky element është i rëndësishëm në rastin e arsytimit të kufizuar të vendimit, pasi u tregon palëve se janë dëgjuar dhe se çështja e tyre është vlerësuar nga Gjykata e Lartë. Në çështjen në shqyrtim, referuar thelbit të argumenteve të parashtruara nga kërkuesit në aktet “Shtesë rekursi” dhe Shpjegime”, Gjykata vëren se ato në thelb, kanë natyrë ligjore dhe nuk lidhen me shkelje procedurale të kryera nga gjykatat më të ulëta ose pretendime të cilat kanë të bëjnë me të drejta kushtetuese. Thënë ndryshe, pretendimet e parashtruara nga kërkuesit në aktet shtesë të paraqitura pas rekursit kanë natyrë ligjore dhe jo kushtetuese.

43. Gjithashtu, siç edhe është konstatuar më lart në këtë vendim (*shih paragrafin 40 të vendimit*), Gjykata konstaton se nga aktet e dosjes gjyqësore rezulton se kërkuesit kanë depozituar edhe aktin “Shtesë rekursi”, i cili ndonëse ka të njëjtën përmbajtje me aktin “Shpjegime”, nuk gjendet në dosje, çka tregon se nuk është vlerësuar prej Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë. Në këtë kuptim, Gjykata rithekson se Gjykata e Lartë duhet të tregojë kujdes të shtuar dhe duhet të zbatojë dispozitat ligjore në atë mënyrë që t’i garantojë individit garancitë kushtetuese të parashikuara në nenin 42 të Kushtetutës (*shih vendimin nr. 13, datë 21.3.2023, të Gjykatës Kushtetuese*), ku përfshihet edhe administrimi i të gjitha akteve të depozituara nga palët, mbi të cilat zhvillohet më pas gjykimi në atë gjykatë.

44. Gjithsesi, në rastin konkret, Gjykata vlerëson se kjo e metë (mosadministrimi i shtesës së rekursit nga Kolegji Civil) nuk e bën procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë të parregullt, në aspektin e shkeljeve të të drejtave kushtetuese, për sa kohë prej Kolegjit Civil është administruar akti “Shpjegime”, i cili ka përmbajtje të njëjtë me aktin “Shtesë rekursi” dhe për sa kohë pretendimet e ngritura në ato akte kanë natyrë ligjore dhe nuk lidhen me shkelje procedurale të kryera nga gjykatat më të ulëta ose pretendime të cilat kanë të bëjnë me të drejta kushtetuese. Në vlerësimin e Gjykatës jo çdo shkelje e rregullave procedurale e bën procesin të parregullt, në aspektin e shkeljes së të drejtave kushtetuese, dhe se ndikim të drejtpërdrejtë në një proces ligjor kanë ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të individit (*shih vendimet nr. 30, datë 18.4.2024; nr. 38, datë 2.12.2021; nr. 30, datë 19.5.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

45. Për rrjedhojë, në rastin konkret, Gjykata çmon se gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Lartë, kjo e fundit i ka marrë në shqyrtim pretendimet e ngritura prej kërkuesve në rekurs apo në aktet e paraqitura pas rekursit (aktit “Shpjegime”), duke i vlerësuar ato në kuadër të garancive që ofron neni 42 i Kushtetutës për proces të rregullt ligjor, në drejtim të së drejtës së aksesit dhe standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor. Në vlerësimin e Gjykatës, mosmarrja në shqyrtim e shtesës së rekursit dhe mungesa e parashtrimit në vendimin e Gjykatës së Lartë të të gjitha pretendimeve të ngritura nga kërkuesit në aktet e depozituara pas paraqitjes së rekursit, të cilat në thelb kishin natyrë ligjore dhe jo kushtetuese, nuk vë në dyshim respektimin e së drejtës së aksesit dhe standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor. Për këtë arsye, Gjykata çmon se pretendimi i kërkuesve për cenimin e së drejtës së aksesit të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor është i pabazuar.

46. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesve për cenimin e së drejtës së aksesit të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor është i pabazuar, sipas arsytimit të mësipërm të këtij vendimi, ndaj kërkesa rrëzohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

1. Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 29.1.2025.

Shpallur më 26.2.2025.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Fiona Papajorgji, Marsida Xhaferllari, Genti Ibrahim, Ilir Toska, Sandër Beci, Sonila Bejtja, Marjana Semini

MENDIM PARALEL

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes nr. 14 (Sh) 2024 të Regjistrimit Themeltar që u përket kërkuarëve, shoqërisë “DEA-Z” sh.p.k. dhe Zaim Korsi, me objekt: *“Shfuqizimin e vendimeve nr. 2943, datë 10.4.2015, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 665, datë 29.3.2016, të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2023-4272, datë 25.10.2023, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë”*, edhe pse i bashkohemi shumicës në lidhje me zgjidhjen e saj, pra për rrëzimin e kërkesës, qëndrimi ynë vetëm për sa i përket pretendimit për cenimin e së drejtës së aksesit të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor bazohet në një qasje të ndryshme, në koherencë me atë që kemi mbajtur më parë në çështje të ngjashme (*shih mendimin e pakicës në vendimin nr. 77, datë 5.11.2024, të Gjykatës Kushtetuese*).

2. Fillimisht çmujmë të evidentojmë faktet relevante në lidhje me pretendimin e kërkuarëve për cenimin e së drejtës së aksesit të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor. Kështu, në procesin gjyqësor të vënë në lëvizje nga subjekti i interesuar Viktor Ndoci, me vendimin e datës 10.4.2015, gjykata e shkallës së parë ka vendosur pranimin e pjesës së padisë së tij. Pas ankimimit të këtij vendimi nga të dyja palët ndërgjyqëse, me vendimin e datës 29.3.2016, Gjykata e Apelit Tiranë ka ndryshuar pjesërisht vendimin e gjykatës së shkallës së parë, duke pranuar plotësisht kërkimin e padisë për njohjen pronar. Kundër vendimit të gjykatës së apelit kërkuarja, shoqëria “DEA-Z” sh.p.k., ka paraqitur rekurs dhe çështja është regjistruar në Gjykatën e Lartë në datën 8.7.2016. Ndërsa rekursi ka qenë në pritje për t’u shqyrtuar kjo kërkuarja ka depozituar në Gjykatën e Lartë aktin “Shtesë rekursi” dhe në vijim edhe aktin “Shpjegime”. Në përfundim të shqyrtimit të rekursit Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e tij, me arsytimin se ai nuk përmbante shkaqe nga ato të parashikuara nga neni 472 i KPC-së.

3. Në analizë të fakteve të evidentuara kronologjikisht si më lart, konstatohet se vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë mban datën 29.3.2016 dhe shoqëria “DEA-Z” sh.p.k., brenda afatit ligjor 30-ditor, sipas nenit 443, paragrafi 2, të KPC-së, ka ushtruar rekurs ndaj tij në datën 26.4.2016. Në vijim, në datën 13.7.2021, pra pas më shumë se 5 vjetëve nga vendimi i gjykatës së apelit kjo kërkuarja ka depozituar në Gjykatën e Lartë aktin “Shtesë rekursi”, ndërsa pas më shumë se 7 vjetëve nga vendimi i gjykatës së apelit, në datën 7.9.2023, ajo ka depozituar në atë gjykatë edhe aktin “Shpjegime”. Gjykata e Lartë, në dhomën e këshillimit të datës 25.10.2023, duke iu referuar rekursit të datës 26.4.2016, pasi ka shqyrtuar kriteret e pranueshmërisë së shkaqeve të parashtruara në të ka vendosur mospranimin e tij. Në vendimin e saj ajo gjykatë nuk ka evidentuar faktin e paraqitjes nga pala rekursuese (shoqëria “DEA-Z” sh.p.k.) të shtesës së rekursit dhe të shpjegimeve dhe as nuk rezulton të ketë ka arsyetuar në lidhje me pranueshmërinë e tyre.

4. Bazuar në faktet si më sipër, vërehet se shtesa e rekursit, sikundër edhe shpjegimet që janë depozituar në Gjykatën e Lartë gjatë kohës që rekursi ishte regjistruar në atë gjykatë dhe ishte në pritje të shqyrtimit, referuar të cilave kërkuarësit ngrenë pretendimin për cenimin e procesit të rregullt

në atë gjykatë, datojnë shumë vite pas mbarimit të afatit ligjor për ushtrimin e së drejtës së rekursit. Dispozitat procedurale civile në lidhje me mjetet dhe afatet e ankimit kanë parashikuar rekursin si mjetin e ankimit në Gjykatën e Lartë (neni 442 i KPC-së), afati ligjor i paraqitjes së të cilit është 30 ditë (neni 443 i KPC-së), afat ky që, sipas ligjit procedural të kohës (neni 444 i KPC-së), fillonte nga dita e nesërme e shpalljes së vendimit përfundimtar. Po kështu, dispozitat procedurale parashikojnë se shkaqet e rekursit janë përcaktuese për kufijtë e shqyrtimit të çështjes nga ajo gjykatë (neni 473/a). Referuar këtyre rregullimeve ligjore, vlerësojmë se kohëzgjatja e procesit gjyqësor në Gjykatën e Lartë nuk nënkupton dhe as mund të shërbejë si shkak për t'i dhënë palës rekursuese të drejtën për të paraqitur në çdo kohë pretendime ose shkaqe të reja për kundërshtimin e procesit gjyqësor në gjykatat e faktit, të ndryshme ose përtej atyre të parashtruara në rekurs, si akti i vetëm procedural që vë në lëvizje atë gjykim dhe përcakton edhe kufijtë e shqyrtimit të çështjes nga ajo gjykatë, sikurse një gjë e tillë pohohet nga kërkuesit në ankimin e tyre kushtetues individual (*shih paragrafin e fundit në faqen 11 të ankimit kushtetues individual*), sikundër nuk mund të shërbejë as për të zgjeruar kufijtë e shqyrtimit të çështjes nga Gjykata e Lartë.

5. Në jurisprudencën e saj Gjykata është shprehur se e drejta e aksesit mund të kufizohet kur bëhet fjalë për kushtet e pranueshmërisë së një ankimi, siç janë afatet e përcaktuara në Kushtetutë dhe ligje, të cilat janë në funksion të parimit të sigurisë juridike (*shih vendimet nr. 40, datë 22.12.2022; nr. 18, datë 31.3.2014; nr. 17, datë 19.6.2009, të Gjykatës Kushtetuese*). Po kështu, Gjykata ka mbajtur qëndrimin se nuk është arbitrar interpretimi i ligjit procedural nga Gjykata e Lartë për papranueshmërinë e shtesës së rekursit, sipas të cilit, bazuar në nenin 473/a të KPC-së, ajo e shqyrton çështjen brenda kufijve të rekursit, përveç rasteve kur ligji i jep të drejtën të investohet kryesisht, ndërkohë që në kushtet kur shqyrtimi gjyqësor kufizohet vetëm brenda shkaqeve të parashtruara në rekurs, shkaqet e reja të parashtruara në shtesën e rekursit nuk mund të merren në vlerësim, pasi për shkak të ligjit janë të papranueshme (*shih vendimin nr. 30, datë 18.4.2024, të Gjykatës Kushtetuese*).

6. Për rrjedhojë, në rastin konkret, vetëm fakti i mosevidentimit në vendimin e Gjykatës së Lartë të paraqitjes nga kërkuesja, shoqëria “DEA-Z” sh.p.k., të aktit “Shtesë rekursi” dhe të aktit “Shpjegime”, për rrjedhojë edhe mungesa e arsytimit, qoftë edhe minimal, për papranueshmërinë e tyre për shkak të paraqitjes dukshëm jashtë afatit ligjor të parashikuar nga ligji procedural për ushtrimin e këtij mjeti ankimi (rekursi), pa i hyrë faktit nëse në ato akte janë parashtruar ose jo pretendime të reja, të ndryshme nga ato të parashtruara në rekurs dhe të lejuara nga ligji, në vlerësimin tonë nuk mund të përbëjë shkak për të arritur në përfundimin e cenimit nga Gjykata e Lartë të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor dhe as mund të vërë në dyshim të drejtën e aksesit të kërkueses, pra për të marrë përgjigje përfundimtare për pretendimet e ngritura në atë gjykatë. Edhe duke pranuar se vendimi i Gjykatës së Lartë shfaq një mangësi në aspektin formal të tij, për sa kohë që ajo gjykatë nuk kishte asnjë pengesë që të sqaronte palën rekursuese në lidhje me shkakun për të cilin nuk ka pasqyruar në vendim, për rrjedhojë nuk ka marrë në shqyrtim shkaqet e parashtruara në aktet e tjera të paraqitura përtej rekursit, një mangësi e tillë kurrsesi nuk mund të çojë në një përfundim të ndryshëm në lidhje me pretendimin e kërkuesve për cenimin e së drejtës kushtetuese për proces të rregullt ligjor.

7. Në përfundim, jemi të qëndrimit se pretendimi i kërkuesve për cenimin nga Gjykata e Lartë të së drejtës së aksesit të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit, si aspekte të së drejtës për proces të rregullt ligjor, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, është i pabazuar sipas arsytimit si më sipër.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Genti Ibrahim, Ilir Toska